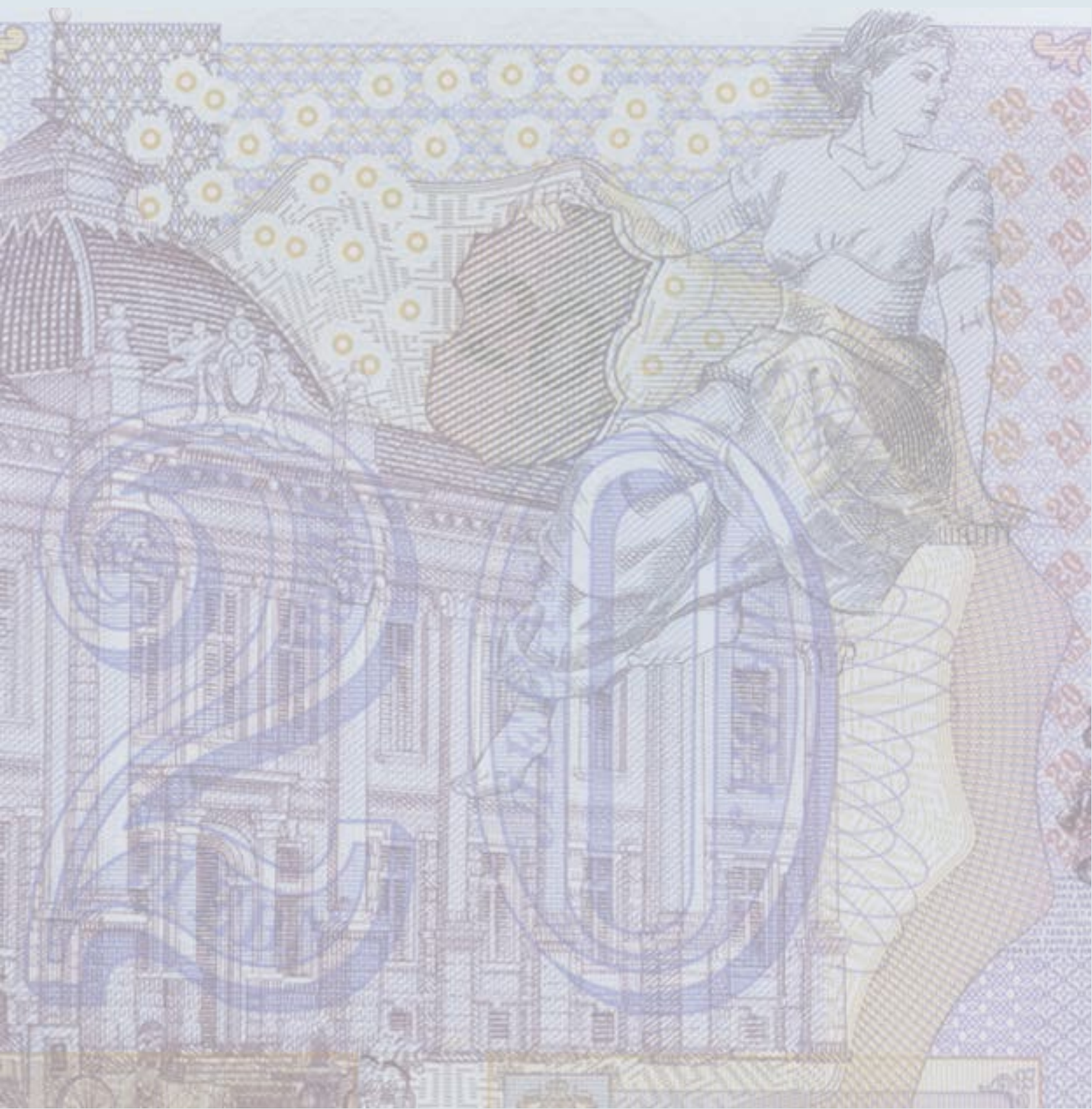

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПРЕГЛЕД НА ЕМИСИОННО-КАСОВАТА ДЕЙНОСТ НА БНБ АПРИЛ – ЮНИ 2021 г.

Съдържание

I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)	3
1. Динамика на парите в обращение	3
2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение	4
II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети	7
III. Негодни банкноти и разменни монети	8

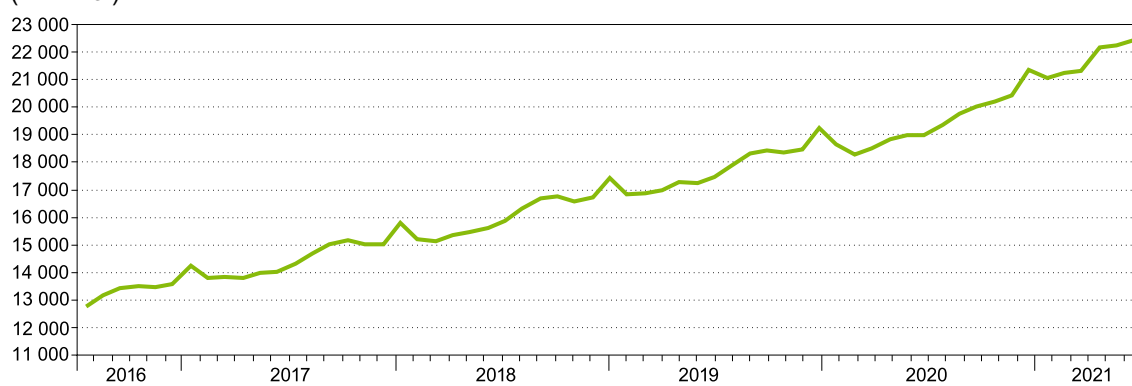
I. Пари в обращение (банкноти и монети извън касите на БНБ)

1. Динамика на парите в обращение¹

В края на юни 2021 г. парите в обращение достигнаха 22 309.8 млн. лв. За едногодишен период (спрямо края на юни 2020 г.) те нараснаха с 18.2%, или с 3442.1 млн. лв. През съответния предходен едногодишен период нарастването им беше по-малко както в процентно отношение (8.7%), така и като абсолютна стойност (1506.1 млн. лв.).

Пари в обращение (юни 2016 г. – юни 2021 г.)

(млн. лв.)

Източник: БНБ.

През април – юни 2021 г. парите в обращение се увеличиха с 1101.1 млн. лв., или с 5.2% в сравнение с края на март 2021 г. Нарастването им е с 2.6 процентни пункта по-голямо от отчетеното за същия период на 2020 г. И през трите месеца на второто тримесечие на 2021 г. парите в обращение отбелязаха положителен месечен растеж, като най-висок (4.0%) в рамките на разглеждания период бе растежът, достигнат през април.

Пари в обращение

(млн. лв.)

	30 юни 2020 г.	31 март 2021 г.	30 юни 2021 г.
Пари в обращение – общо, в това число	18 867.7	21 208.7	22 309.8
Банкноти	18 397.1	20 718.5	21 812.1
Разменни монети	469.1	488.7	496.2
Възпоменателни монети	1.5	1.5	1.5

Източник: БНБ.

¹ В това число банкноти и разменни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение без краен срок на обмяна, и възпоменателни монети, емисии след 5 юли 1999 г., включително изтеглените от обращение с ненастъпил краен срок на обмяна.

В края на юни 2021 г. делът на банкнотите в общата стойност на парите в обращение е 97.77%, а на разменните монети – 2.22%. През второто тримесечие на годината делът на банкнотите нарасна с 0.08 процентни пункта за сметка на намаляването със същия размер на дела на разменните монети.

В изпълнение на приетата от Управителния съвет на БНБ „Програма за отсичане на възпоменателни монети и отпечатване на възпоменателни банкноти за 2021 г.“ и на основание на чл. 25, ал. 1 от Закона за Българската народна банка през второто тримесечие БНБ пушна в обращение сребърна възпоменателна монета „Нестинарство“ с номинална стойност 10 лева и сребърна възпоменателна монета „100 години Национална музикална академия“ с номинална стойност 10 лева

Към 30 юни 2021 г. делът на възпоменателните монети в общата стойност на парите в обращение е 0.01% и се запазва без промяна спрямо края на март 2021 г.

2. Динамика и купюрен строеж на банкнотите и разменните монети в обращение²

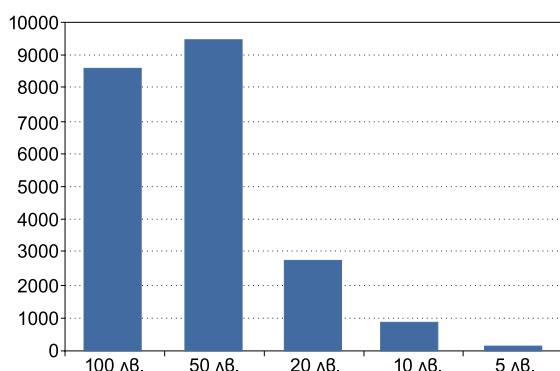
В края на юни 2021 г. в обращение са 528.9 млн. броя банкноти, които са с 18.8 млн. броя, или с 3.7% повече в сравнение с края на март 2021 г. За същия период общата им стойност нарасна с 5.3%, достигайки към 30 юни 21 772.6 млн. лв.

Средната по стойност банкнота в обращение в края на второто тримесечие на 2021 г. е 41.17 лв., което представлява увеличение с 0.63 лв. спрямо края на първото. За едногодишен период стойността ѝ се е повишила с 3.56 лв., или с 9.5% вследствие както на значително по-високите темпове на нарастване в паричното обращение на броя на банкнотите от 50 и 100 лева в сравнение с останалите номинали, така и на факта, че, считано от 1 януари 2021 г., банкнотите от 2 лева бяха изтеглени от обращение и престанаха да бъдат законно платежно средство.

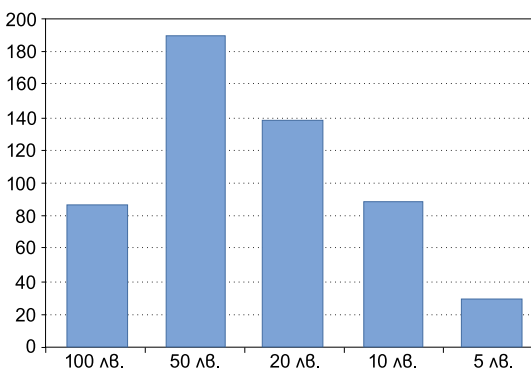
С най-голям дял (35.68%) в общия брой на банкнотите в обращение в края на второто тримесечие на 2021 г. е банкнотата от 50 лева, като към 30 юни в обращение са 188.7 млн. броя банкноти с този номинал. С най-малък дял (5.47%) е броят на банкнотите от 5 лева.

Структура на банкнотите в обращение към 30 юни 2021 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

² Банкнотите с номинал 5, 10, 20, 50 и 100 лева, емисии след 5 юли 1999 г., и разменните монети с номинал 1, 2, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 и 2 лева, емисии след 5 юли 1999 г., които са законно платежно средство.

Спрямо края на март 2021 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на номиналите от 50 и 100 лева, като най-голямо е увеличението (с 0.76 процентни пункта) на дела на 50-левовете банкноти. За същия период дяловете на банкнотите с номинална стойност 5, 10 и 20 лева намаляха, най-вече, с 0.74 процентни пункта, тези от 20 лева.

Върху динамиката на дяловете на всички номинали в структурата по брой и стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период влияние продължава да оказва изваждането от обращение в началото на 2021 г. на банкнотите от 2 лева.

За едногодишен период броят на банкнотите в обращение се увеличи с 39.8 млн. (8.1%), а стойността им – с 3379.2 млн. лв. (18.4%). Запазва се тенденцията от предходните периоди към изпреварващ годишен темп на нарастване в наличнопаричното обращение на броя на банкнотите с високи номинали (от 50 и 100 лева).

Спрямо края на юни 2020 г. в структурата по брой на банкнотите в обращение нараснаха дяловете на тези от 50 и 100 лева, като по-голямо е нарастването на дела на 50-левовете банкноти (с 4.47 процентни пункта). Прямо същия период дяловете на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха, най-много (с 1.75 процентни пункта) банкнотите от 20 лева.

В края на юни 2021 г. общата стойност на намиращите се извън касите на БНБ банкноти с номинал 50 лева е 9436.0 млн. лв., което е най-големият дял (43.34%) в структурата по стойност на банкнотите в обращение. С най-малък дял (0.66%) е стойността на банкнотите с номинал 5 лева.

Спрямо края на март 2021 г. в структурата по стойност на банкнотите в обращение дяловете на банкнотите от 50 и 100 лева нараснаха съответно с 0.28 и 0.46 процентни пункта, а тези на банкнотите от 5, 10 и 20 лева намаляха с от 0.02 до 0.56 процентни пункта.

В структурата по стойност на банкнотите в обращение за едногодишен период нараснаха дяловете на банкнотите от 50 и 100 лева, повече (с 1.84 процентни пункта) тези от 50 лева. Дяловете на останалите номинали намаляха, като най-съществено се понижи делът на 20-левовете банкноти – с 2.13 процентни пункта (от 14.75% до 12.62%). За едногодишен период най-малко (с 0.07 процентни пункта) се съкрати стойността на банкнотите от 5 лева.

В края на юни 2021 г. в обращение са 2770.2 млн. броя разменни монети, които са с 29.0 млн. броя, или с 1.1% повече в сравнение с броя им в края на март 2021 г. За същия период общата им стойност се увеличи със 7.5 млн. лв., или с 1.5%, и в края на юни 2021 г. достигна 496.2 млн. лв.

Средната по стойност разменна монета в обращение в края на второто тримесечие на 2021 г. е 0.18 лв. и остава непроменена както спрямо края на първото тримесечие, така и за едногодишен период.

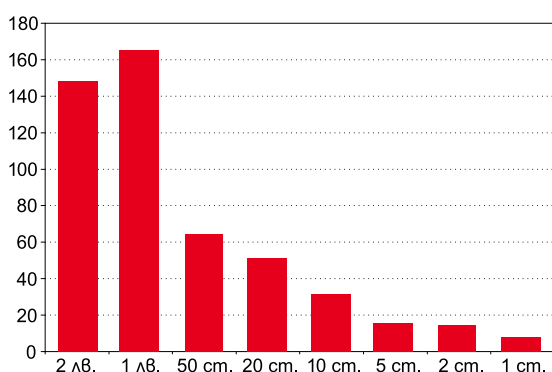
Тенденцията към увеличаване на броя на разменните монети в обращение от всички номинали се запазва, но темпът с който те нарастват, се забавя. През второто тримесечие на 2021 г. най-голямо в процентно изражение (с 2.7%) е нарастването при разменната монета с номинал 2 лева.

За едногодишен период общият брой на разменните монети в обращение се увеличи със 127.2 млн. (4.8%), а стойността им – с 27.1 млн. лв. (5.8%). На годишна база с най-бърз темп (10.6%) нараства броят на монетите с номинал 2 лева. В

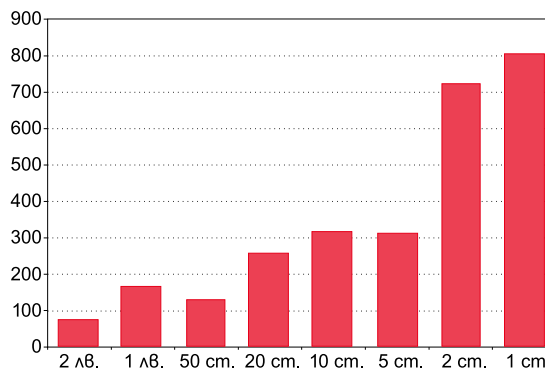
края на юни 2021 г. в обращение са 73.6 млн. броя от тях, което представлява увеличение със 7.0 млн. броя. Броят на монетите от останалите номинали нараства в интервала от 3.1% за монетите от 1 лев до 5.6% за монетите от 2 стотинки.

Структура на разменните монети в обращение към 30 юни 2021 г.

(по стойност, млн. лв.)

(по брой, млн. бр.)

Източник: БНБ.

Най-голям дял (28.94%) в общия брой на разменните монети в обращение в края на второто тримесечие на 2021 г. имат монетите от 1 стотинка, като към 30 юни извън касите на БНБ са 801.8 млн. броя с този номинал. С най-малък дял (2.66%) е броят на монетите от 2 лева.

В структурата по брой на разменните монети в обращение спрямо края на предходното тримесечие дяловете на монетите от 1, 10, 20 и 50 стотинки намаляха с от 0.01 до 0.06 процентни пункта, а за същия период дяловете на монетите от 2 и 5 стотинки и от 1 и 2 лева нараснаха с от 0.01 до 0.04 процентни пункта.

За едногодишен период в структурата по брой на разменните монети в обращение намаляха дяловете на монетите от 1, 10 и 50 стотинки и от 1 лев, съответно с 0.26, 0.03, 0.05 и 0.10 процентни пункта, а дяловете на монетите от 2, 5 и 20 стотинки и от 2 лева нараснаха съответно с 0.20, 0.08, 0.02 и 0.14 процентни пункта.

Растежът на общата стойност на разменните монети в обращение през второто тримесечие на 2021 г. е функция на увеличаващия се брой на монетите извън касите на БНБ. Основен принос за общото им нарастване по стойност имат разменните монети с най-високите номинали. Общата стойност на монетите от 1 лев в обращение в края на юни 2021 г. е 164.6 млн. лв., което представлява най-големият дял (33.16%) в структурата по стойност на разменните монети в обращение. С най-малък дял (1.62%) е стойността на монетите от 1 стотинка.

Спрямо края на предходното тримесечие в структурата по стойност на разменните монети в обращение дяловете на номиналите от 1, 5, 10, 20 и 50 стотинки и от 1 лев намаляха с от 0.01 до 0.11 процентни пункта. Спрямо същия период с 0.34 процентни пункта нарасна дялът на монетите от 2 лева.

За едногодишен период в структурата по стойност на разменните монети в обращение нарасна делът единствено на монетата от 2 лева – с 1.31 процентни пункта. За същия период дяловете по стойност на останалите номинали намаляха с от 0.01 процентен пункт при монетите от 2 и 5 стотинки до 0.86 процентни пункта при монетата от 1 лев.

II. Неистински и преправени банкноти и разменни монети

За периода април – юни 2021 г. в Националния център за анализ на БНБ бяха задържани общо 490 броя неистински български банкноти, от които 214 броя са циркулирали в паричното обращение. Спрямо първото тримесечие на 2021 г. те са с 273 броя повече.

Брой на неистинските български банкноти (април – юни 2021 г.)

	100 лева	50 лева	20 лева	10 лева	5 лева	2 лева
Нециркулирали банкноти	0	276	0	0	0	0
Циркулирали банкноти	3	86	100	23	0	2

Източник: БНБ.

Делът на задържаните през второто тримесечие неистински банкноти спрямо общия брой на банкнотите в обращение към края на юни 2021 г. е 0.000093%.

В общия брой на задържаните през второто тримесечие на 2021 г. неистински български банкноти най-голям е делът на тези с номинал 50 лева (73.88%). Броят на задържаните неистински банкноти от 50 лева представлява 0.000192% от общия брой на намиращите се в обращение в края на юни 2021 г. банкноти с този номинал. Неистинските банкноти от 20 лева са с 20.41% дял в общия брой на задържаните през отчетния период неистински банкноти. Неистинските банкноти от 10 лева са с дял от 4.69%, а задържаните неистински банкноти от 100 лева са 3 броя, с дял от 0.61%.

В периода април – юни 2021 г. бяха регистрирани и задържани общо 67 броя неистински български разменни монети, от които 7 броя от 2 лева, 16 броя от 1 лев и 44 броя от 50 стотинки. Относителният дял на задържаните през второто тримесечие неистински разменни монети в общия брой на монетите в обращение към края на юни 2021 г. е 0.000002%.

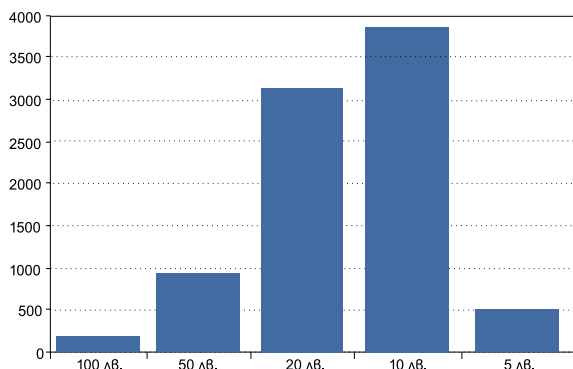
В изпълнение на законовите си функции по извършването на експертна оценка на чуждестранни банкноти, задържани на територията на България, през второто тримесечие на 2021 г. в БНБ бяха регистрирани и задържани неистински чуждестранни банкноти, както следва: 529 броя евро (в това число 103 броя циркулирали в паричното обращение), 133 броя долари на САЩ (в това число 55 броя циркулирали в паричното обращение) и 56 броя банкноти от други чуждестранни валути (в това число 10 броя циркулирали в паричното обращение).

III. Негодни банкноти и разменни монети³

При машинната обработка на постъпилите през второто тримесечие на 2021 г. в БНБ банкноти като негодни за последващо използване в паричното обращение бяха отделени 8.6 млн. броя банкноти. Те представляват 4.71% от общия брой на обработените за отчетния период банкноти.

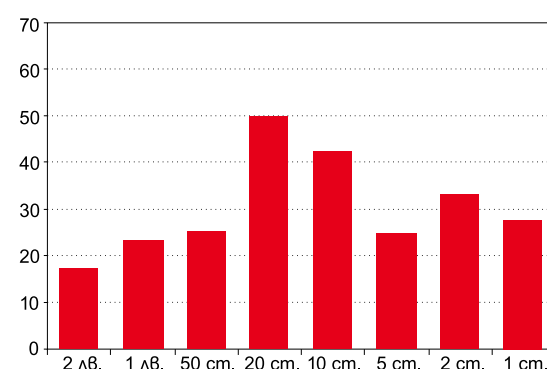
Негодни банкноти (април – юни 2021 г.)

(хил. бр.)

Негодни разменни монети (април – юни 2021 г.)

(хил. бр.)

Източник: БНБ.

При машинната обработка на банкнотите през второто тримесечие на 2021 г. с най-голям дял в общия брой на отделените като негодни банкноти са тези с номинал 10 лева (44.87%), следвани от банкнотите от 20 лева (36.22%) и от 50 лева (10.97%). По-малки са дяловете на отделените като негодни банкноти от 5 и 100 лева, съответно 5.76% и 2.18%.

През второто тримесечие на 2021 г. при обработката на разменни монети в БНБ като негодни за паричното обращение бяха отделени 241.5 хил. броя. Те представляват 1.45% от общия брой на обработените за отчетния период разменни монети.

С по-големи дялове в общия брой на отделените през второто тримесечие на 2021 г. негодни разменни монети са тези с номинал 20 стотинки (20.52%) и 10 стотинки (17.45%). По-малки са дяловете на отделените като негодни монети от 1 и 2 лева, съответно 9.55% и 7.09%.

³ Негодни са българските банкноти и разменни монети, които през отчетния период са оценени от БНБ като несъответстващи на приетите стандарти за годност и поради това подлежат на унищожаване.

ХУДОЖЕСТВЕННОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА КОРИЦАТА Е РАЗРАБОТЕНО ВЪЗ ОСНОВА
НА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНАТА БАНКНОТА С НОМИНАЛ 20 ЛЕВА, ЕМИСИЯ 2005 г.